

L Ö G

um breyting á jarðræktarlögum, nr. 101 frá 23. júní 1936.

RÍKISSTJÓRI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

1. gr.

II.—V. lið 9. gr. laganna skal orða svo:			
II. a.	Skurðir, 1 m og grynri	kr. 1.50	10 m ³
b.	Skurðir, dýpt 1—1,3 m.	— 1.80	— —
c.	Skurðir, dýpt yfir 1,3 m.	— 2.50	— —
d.	Lokuð grjótræsi, dýpt 1,1 m. og dýpri	— 2.25	10 m.
e.	Viðarræsi, dýpt 1,1 m. og dýpri	— 1.50	— —
f.	Hnausarræsi, dýpt 1,1 m. og dýpri	— 1.00	— —
g.	Pípuræsi, dýpt 1,1 m. og dýpri	— 2.25	— —
III. a.	Þaksléttur í nýrækt	— 2.00	100 m ²
b.	Græðisléttur í nýrækt	— 1.40	— —
c.	Sáðsléttur í nýrækt	— 2.50	— —
d.	Sáðsléttur í nýrækt, 1 árs forrækt	— 3.00	— —
e.	Sáðsléttur í nýrækt, 2 ára forrækt	— 3.50	— —
f.	Þaksléttur í túni	— 2.00	— —
g.	Græðisléttur í túni	— 1.25	— —
h.	Sáðsléttur í túni	— 2.00	— —
i.	Matjurtagarðar	— 1.80	— —
j.	Grjótnám úr ræktunarlendi, aldrei yfir 50 m ³ á býli árlega	— 1.00	1 m ³
IV. a.	Girðingar um ræktað land, sem að vörn og varanleik jafngilda 5 strengja gaddavirsgirðingu	— 2.00	10 m.
b.	Sama gerð, með steiptum horn- og hliðarstólpum og gegnumdreyptum stólpum eða öðrum jafngóðum	— 2.50	— —
V. a.	Purrheyshlöður, steiptar með jarnþaki	— 1.00	1 m ³
b.	Purrheyshlöður úr öðru efni, með jarnþaki	— 0.50	— —
c.	Votheyshlöður, steiptar með jarnþaki, hringlaga	— 4.00	— —
d.	Votheyshlöður af annarri lögun, steiptar með jarnþaki	— 3.50	— —

2. gr.

10. gr. laganna orðist svo:

Ríkissjóður greiðir verðlagsuppbót á jarðræktarstyrk þann, sem talinn er í 9. og 11. gr., samkvæmt verðlagsvisitölu kauplagsnefndar næsta ár á undan. Af jarðabótastyrk þeim, sem talinn er í 9. og 11. gr., að viðlagðri verðlagsuppbót, renna 5% til hlutaðeigandi búnaðarfélags til sameiginlegra félagsþarfa. Styrkur sá, sem veittur er vegna verðlagsuppbótar, skal ekki talinn með við útreikning hámarksupphæða þeirra, sem um getur í 11., 13. og 16. gr.

3. gr.

11. gr. laganna orðist svo:

Búnaðarfélag Íslands skal halda spjaldskrá yfir jarðabótastyrk hvers býlis, og skal skrásetja það, er greitt hefur verið síðan jarðræktarlög, nr. 43 23. júní 1923, gengu í gildi. Skrásetning þessi tekur og til þjóð- og kirkjujarða, að því er snertir

upphæðir þær, er farið hafa til afgjaldsgreiðslu býlanna, og skal telja aðeins þann hluta afgjaldsins, er nemur venjulegum jarðabótastyrk, miðað við þá dagsverkatölu, er jarðarafgjöldin voru reiknuð eftir. 53 4. júlí

Styrkur sá til jarðræktar og húsabóta, er 9. gr. ákveður, skal þessum breytingum háður:

- a. Býlum, sem fengið hafa samtals minna en 2000 kr., greiðist 30% hærri styrkur.
- b. Býlum, sem fengið hafa samtals 7000—10000 kr., skal greiða 50% minna fyrir hvert verk.

Býlum, sem fengið hafa samtals 2000—7000 kr., skal greiða styrk samkvæmt ákvæðum 9. gr. En býlum, sem fengið hafa fullar 10000 kr. til umbóta, greiðist enginn styrkur.

Ekki nær ákvæðið um heildarhámarksstyrk til þeirra bóa, er bæjarfélög reka vegna þess, að ókleift er að flytja nauðsynlega neyzlumjólk til bæjarins handa íbúum, að dómi Búnaðarfélags Íslands.

Hækkunar á styrk þeim, er 9. gr. ákveður, njóta aðeins jarðir samkvæmt skilgreiningu 1. gr. ábúðarlaga, nr. 87 19. júní 1933, svo og nýbýli, sem rekinn er sjálfstæður búrekstur á sem aðalatvinna, að álitum Búnaðarfélags Íslands.

4. gr.

12. gr. laganna orðist svo:

Nú er býli skipt, og ef jarðarpartarnir verða í sjálfsábúð, erfðaábúð eða lífstíðar-ábúð, skiptist upphæð þess styrks, sem býlið hefur fengið, sbr. 11. gr., milli býlanna eftir mati trúnaðarmanna Búnaðarfélags Íslands. Frá styrkuppheðinni skal þó draga 25% áður en skipti fara fram milli býlanna. Þá upphæð, sem þannig er fengin, skal leggja til grundvallar við útreikning framhaldsstyrks fyrir umbætur á býlinu. Verði býli þessi aftur sameinuð, skal leggja saman jarðræktarstyrk þann, er þau hafa notið, og hækka þá tölu um 25%. Jarðræktarstyrk annarra býla, sem sameinuð kunna að verða, skal leggja saman án hækkunar.

5. gr.

13. gr. laganna orðist svo:

Hámarksstyrkur til hvers býlis má nema:

a. Til byggingar safngryfja og haughúsa	samtals	kr. 1500.00
b. Til byggingar þurrheyshlaða	—	500.00
c. Til byggingar votheyshlaða	—	350.00
d. Til jarðræktar á ári	—	600.00

6. gr.

Á eftir orðunum „sem ætla má“ í 14. gr. laganna komi: að dómi Búnaðarfélags Íslands.

7. gr.

Í stað „5 þús. kr.“ í 16. gr. laganna komi: 10000 kr.

8. gr.

18. gr. laganna orðist svo:

Rétt eiga menn að stofna félag um:

- a. Að útvega land og framkvæma á því félagsræktun til stofnunar nýbýla eða samvinnubyggða.
- b. Að útvega íbúum kaupstaða, kaupþúna og sveitaborpa land til ræktunar og framkvæma félagsræktun á því, enda sé tryggt, að dómi hreppsnefndar eða bæjarstjórnar, að hver félagsmaður geti fengið sinn hluta af ræktunarlandinu til eignar eða erfðaleigu.

- 53 c. Að koma á sameiginlegum ræktunarframkvæmdum á landi tveggja eða fleiri lög-
4. júlí býla, þar sem aðstaða við framræslu lands eða jarðvinnslu gerir félagsræktun
æskilega, að dómi Búnaðarfélags Íslands.
- d. Jarðræktarfélög, sem ekki geta heyrt undir a-, b- eða c-lið þessarar greinar, skulu
því aðeins njóta þess réttar, er 19. gr. áskilur þessum félögum:
1. að þau hafi eignarumráð eða varanleg leiguliðanot á landi til ræktunar.
  2. að tilgangur ræktunarinnar sé aðeins framleiðsla jarðargróða.
  3. að í samþykkt sé ákveðin aðstaða hvers einstaks félagsmanns til ræktunar-
innar.
  4. að Búnaðarfélag Íslands mæli með því, að félögum sé veittur sá réttur.

9. gr.

19. gr. laganna orðist svo:

Þau félög, sem stofnuð eru samkvæmt 18. gr. og fullnægja að öðru leyti skilyrð-
um laga þessara, skulu njóta styrks fyrir hvern félagsmann samkvæmt ákvæðum
9. gr.

Þegar byggt hefur verið yfir fólk og fénað á löndum félaga samkv. a-, b- og c-lið
18. gr., fá býlin styrk samkvæmt ákvæðum 9. og 11. gr.

10. gr.

20. gr. laganna orðist svo:

Peir, sem hafa ákveðið að stofna félag samkvæmt 18. gr., skulu á stofnfundi setja
því samþykkt. Í samþykkt skulu vera ákvæði um:

- a. Nafn félagsins, heimili þess og varnarþing.
- b. Markmið félagsins og fyrirhugaðar framkvæmdir.
- c. Atkvæðisrétt á félagsfundum, vald og verksvið félagsfunda og skilyrði fyrir lög-
mæti þeirra.
- d. Skipun félagsstjórnar, kosning hennar, kjörtímabil og vald hennar í félags-
málum.
- e. Hverjar landareignir félagið hafi til umráða.
- f. Hvernig fara skuli um greiðslu kostnaðar þess, sem félagsskapurinn hefur í för
með sér.
- g. Bókhald félagsins og endurskoðun.
- h. Heimildir til lántöku og ábyrgð meðlima vegna skuldbindinga félagsins.
- i. Breytingar samþykkt, félagsslit og hvernig eignum félagsins skuli ráðstafað.

Samþykkt skal vera staðfest af atvinnumálaráðuneytinu, að fenginni umsögn
Búnaðarfélags Íslands. Ræktunarfélög, sem stofnuð eru samkvæmt ákvæðum þessa
kafla, skulu skrásett.

11. gr.

21. gr. laganna orðist svo:

Nú þykir hreppsnefnd hætta á, að þau ræktunarlönd, er í 18. gr. getur, komist við
eigendaskipti á fárra manna hendur, svo að þrengist um ræktunarlönd fyrir aðra
hreppsúa, og hefur hún þá fyrir hönd hreppsins forkaupsrétt á löndunum. Bæjar-
stjórnir í kaupstöðum hafa og sama rétt. Sbr. lög nr. 55 15. júní 1926.

12. gr.

24. gr. laganna orðist svo:

Ríkissjóður skal árlega greiða 80000 krónur til verkfærakaupasjóðs.

Búnaðarfélag Íslands annast rekstur sjóðsins samkvæmt ákvæðum þessara laga.

13. gr.

25. gr. laganna orðist svo:

Tilgangur sjóðsins er að létta undir með bændum, einstökum eða fleirum í félagi,
svo og búnaðarfélögum, til að eignast eftirtaldar vélar og verkfæri:

1. Hestverkfæri til jarðyrkju, forardælur, steingálga og verkfæri vegna garðyrkju og kornræktar. 53
2. Heyvinnuvélar, svo sem sláttuvélar, rakstrarvélar, snúningsvélar og heybindingsvélar. 4. júlí
3. Tóvinnuvélar til heimilisiðnaðar, svo sem handspunavélar, prjónavélar og vefstóla.
4. Dráttarvélar með tilheyrandi verkfærum og minni skurðgröfur. Styrkurinn nemi allt að $\frac{1}{3}$ af kaupverði þeirra verkfæra, sem talin eru í 1.—3. tölulið þessarar greinar, en allt að $\frac{1}{4}$ af kaupverði vélanna eða verkfæranna, sem talin eru í 4. tölulið. En aldrei skal þó styrkurinn fara yfir 700 krónur samtals til sama manns.

26. gr. laganna orðist svo:

14. gr.

Styrkur til kaupa á dráttarvélum og skurðgröfum veitist aðeins búnaðarsamböndum og búnaðarfélögum, einu eða fleirum í félagi. Er styrkurinn þessum skilyrðum bundinn:

1. Að kaupin hafi verið samþykkt á almennum fundi í hlutaðeigandi félagi eða félögum.
2. Að Búnaðarfélag Íslands telji áhöldin félögunum nauðsynleg.
3. Að félagið hafi hús yfir áhöldin, selji þau ekki nema með samþykki félagsfundar og Búnaðarfélags Íslands.

27. gr. laganna orðist svo:

15. gr.

Umsóknir um styrk úr sjóðnum skal senda stjórn hlutaðeigandi búnaðarfélags, sem innfærir þær ásamt áleti sínu í gerðabók félagsins og sendir þær svo ásamt umsögn sinni til Búnaðarfélags Íslands, sem fellir fullnaðarúrskurð um umsóknirnar og útvegar verkfærin.

28. gr. laganna orðist svo:

16. gr.

Innstæður, sem einstök búnaðarfélag eiga í sjóðnum, skulu áfram vera séreign þeirra. Skal þeim varið til að styrkja verkfæra kaup viðkomandi félaga eða meðlima þeirra, og fá þessir aðilar ekki styrk úr sameiginlegum sjóði, fyrr en innstæða þeirra er eydd. Skuldir þær, sem safnazt hafa hjá einstökum búnaðarfélögum, skulu greiddar úr sameiginlegum sjóði á næstu tveim árum.

29. gr. laganna orðist svo:

17. gr.

Sjóðinn skal ávaxta í Búnaðarbanka Íslands. Reikningar hans skulu endurskoðaðir af endurskoðendum Búnaðarfélags Íslands.

30. gr. laganna orðist svo:

18. gr.

Eign vélasjóðs, sem var 1. jan. 1942 kr. 70471.73, verður stofnfé sjóðsins, og má ekki skerða það. Við stofnféð skal árlega leggja helming þess vaxtafjár, sem sjóðnum áskotnast, svo og ef afgangur verður af rekstrarfé sjóðsins.

Ríkissjóður skal árlega greiða sjóðnum 25000 krónur, sem verður ásamt helmingi vaxtanna rekstrarfé hans.

31. gr. laganna orðist svo:

19. gr.

Starfsemi sjóðsins skal vera tvískipt. Skal $\frac{2}{3}$ af stofnfé hans varið til útlána vegna vélakaupa í þágu landbúnaðarins. Setur landbúnaðarráðuneytið reglur um lánstarfsemi sjóðsins, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

53 $\frac{1}{3}$ hluta af stofnfé sjóðsins skal nota til vélakaupa samkvæmt því, sem fyrir er
4. júlí mælt í 20. gr. þessara laga.

32. gr. laganna orðist svo:

20. gr.

Vélasjóður kaupir og gerir tilraunir með vélknúðar jarðræktarvélar og minni skurðgröfur, sem ætla má, að hæfi hérlendum staðháttum. Vélar þær, er að dómi verkfæranefndar reynast nothæfar, skal búnaðarsamböndum, félögum eða einstaklingum gefinn kostur á að eignast með sanngjörnu verði.

33. gr. laganna orðist svo:

21. gr.

Kostnaður við tilraunir þær, er 20. gr. (32. gr. laganna) gerir ráð fyrir, þar með talinn rekstrarkostnaður vélanna meðan tilraunir standa yfir, greiðist úr vélasjóði.

34. gr. laganna orðist svo:

22. gr.

Ríkið kaupir stærri skurðgröfur til meiri háttar framræslu, áveituframkvæmda eða breytingar vatnsfarvega, enda liggi fyrir rökstutt álit Búnaðarfélags Íslands, að þeirra sé þörf.

Sé nauðsynlegt að gera tilraunir með skurðgröfur þessar, áður en þær eru teknar í notkun, greiðist sá kostnaður úr vélasjóði.

35. gr. laganna orðist svo:

23. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal hafa umsjón og eftirlit með skurðgröfum ríkisins. En atvinnumálaráðuneytið setur reglur um rekstur þeirra, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

36. gr. laganna orðist svo:

24. gr.

Landþurrkunar- eða áveitufélag, sem stofnað er samkvæmt fyrirmælum vatnalaganna frá 1923, 4. og 8. kafla, hefur rétt til að fá eina eða fleiri af skurðgröfum ríkisins lánaðar, svo fljótt sem ástæður leyfa, enda hagi svo til, að hentugt sé að nota þar skurðgröfu.

Ríkið lánar skurðgröfurnar án endurgjalds, greiðir allan kostnað af flutningi þeirra milli vinnustaða og hefur umsjón með viðhaldi þeirra.

37. gr. laganna orðist svo:

25. gr.

Ríkissjóður greiðir að $\frac{1}{3}$ kostnað þann, er leiðir af starfsemi landþurrkunar- og áveitufélaga, sem um getur í 36. gr., svo sem rekstri skurðgrafnanna (þar með talið nauðsynlegt viðhald þeirra, varahlutir og váttrygging), öðrum skurðagrefti, byggingu flóðgátta og flóðgarða. $\frac{1}{3}$ kostnaðar heimilast landþurrkunar- eða áveitufélögum að taka að láni, en $\frac{1}{3}$ skulu landeigendur leggja fram sjálfir, um leið og verkið er framkvæmt.

Verk þau, sem styrkt eru af ríkinu á þennan hátt, geta ekki notið styrks samkvæmt II. kafla þessara laga.

38. gr. laganna orðist svo:

26. gr.

Búnaðarfélag Íslands hefur á hendi reikningshald vélasjóðs. Reikningar sjóðsins skulu endurskoðaðir af endurskoðendum Búnaðarfélags Íslands.

27. gr.

53

4. júlí

Aftan við 45. gr. laganna bætist:

Eru jarðabætur, sem unnar eru á slíku landi, því aðeins styrkhæfar, að fylgt sé tillögum þessum eða breytingum við þær, sem Búnaðarfélag Íslands hefur fallizt á.

28. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

29. gr.

Í stað bráðabirgðaákvæða laganna komi svo hljóðandi

Ákvæði til bráðabirgða.

Næstu 10 ár skal þúfnasléttun í túni styrkt með 400—500 kr. pr. ha., að viðbætti verðlagsuppbót samkvæmt ákvæðum 2. gr. (10. gr. laganna), eftir tegund jarðabótarinnar, samkvæmt reglugerð, enda skal styrkurinn bundinn því skilyrði, að minnst $\frac{1}{10}$ túnþýfisins sé sléttaður árlega, meðan þessi ákvæði gilda.

Ákvæði þetta skal miða að því að útrýma öllu túnþýfi á næstu 10 árum.

Búnaðarsamböndin skulu hvert á sínu svæði hafa mælt allt túnþýfi áður en fyrsta úttekt til styrkgreiðslu í þessu skyni fer fram á viðkomandi sambandssvæði.

Undir þessa mælingu heyrir aðeins það túnþýfi, sem eftir er ósléttað af hinu upprunalega túni, enda heyrir ekki þar undir fitjar eða óhæfilega grýtt tún.

Búnaðarfélag Íslands gefur út nánari fyrirmæli til búnaðarsambandanna viðvikjandi mælingu túnþýfis og úttekt til styrkgreiðslu á þessar jarðabætur.

30. gr.

Þegar lög þessi hafa hlotið staðfestingu, skal fella meginmál þeirra og laga nr. 25 13. júní 1937 inn í lög nr. 101 frá 23. júní 1936, jarðræktarlög, og gefa þau út svo breytt.

Gjört í Reykjavík, 4. júlí 1942.

Sveinn Björnsson.

(L. S.)

Jakob Möller.

JARÐRÆKTARLÖG

54

4. júlí

RÍKISSTJÓRI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Að ég, samkvæmt 30. gr. laga, dagsettra í dag, um breyting á jarðræktarlögum, nr. 101 frá 23. júní 1936, hef látið fella meginmál þeirra og laga nr. 25 13. júní 1937 inn í lög nr. 101 frá 23. júní 1936, jarðræktarlög, og gef þau hér með út svo breytt:

I. KAFLI**Um stjórn ræktunarmála.**

1. gr.

Atvinnumálaráðuneytið (landbúnaðarráðherra) hefur á hendi æðstu stjórn allra ræktunarmála.

2. gr.

Búnaðarfélag Íslands hefur á hendi umsjón með framkvæmd þeirra ræktunar-